

УДК 378:316.61

Цзя Яочен, аспірант Міжрегіональної Академії управління персоналом, м. Київ

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

У статті уточнено структуру та зміст моделі процесу розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера. Розкрито сутність понять “потенціал особистості”, “креативність”, “креативний потенціал майбутніх дизайнерів”, “моделювання”. Обґрунтовано етапи розвитку креативного потенціалу майбутніх фахівців. Розкрито принципи цілепокладання, регіоналізації, саморозвитку, творчої активності, партнерської взаємодії у розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів. Визначено сутність мотиваційно-цільового, когнітивно-змістового, рефлексивно-творчого компонентів розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів. Подано інформацію щодо методів та засобів розвитку креативного потенціалу особистості.

Ключові слова: дизайнер, креативність, креативний потенціал, майбутній фахівець, особистість, модель, моделювання.

Рис. 1. Літ. 7.

Цзя Яочен, аспірант Межрегиональной Академии управления персоналом, г. Киев

МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦИАЛА БУДУЩИХ ДИЗАЙНЕРОВ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ

В статье уточнено структуру и содержание модели процесса развития креативного потенциала будущего дизайнера. Раскрыта сущность понятий “потенциал личности”, “креативность”, “креативный потенциал будущих дизайнеров”, “моделирование”. Обосновано этапы развития креативного потенциала будущих специалистов. Раскрыты принципы целеполагания, регионализации, саморазвития, творческой активности, партнерского взаимодействия в развитии креативного потенциала будущих дизайнеров. Определена сущность мотивационно-целевого, когнитивно-содержательного, рефлексивно-творческого компонентов развития креативного потенциала будущих дизайнеров. Представлена информация о методах и средствах развития креативного потенциала личности.

Ключевые слова: дизайнер, креативность, креативный потенциал, будущий специалист, личность, модель, моделирование.

Tszya Yaochen, Postgraduate Student Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv

THE MODELING OF THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE DESIGNERS DURING THE PROFESSIONAL TRAINING

The article specifies the structure and the content of the model of development of the creative potential of future designers. The essence of such concepts as “the potential person”, “creativity”, “the creative potential of future designers”, “the modeling” are disclosed in the article. The author grounds the stages of development of creative potential of future specialists, and reveals the principles of the goal-setting, regionalization, the self-development, creativity, the partnership in the development of creative potential of future designers. The article determines the essence of such components as the motivational-targeted, meaningful cognitive, reflective and the creative components of the future designers’ creative potential. The information about the methods and means of the development of creative potential of the person are presented.

Keywords: a designer, creativity, the creative potential, a future specialist, a personality, a model, the modeling.

Актуальність дослідження. Вивчення проблеми розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера показало необхідність педагогічного обґрунтування організації цього процесу. Досягнення поставленої педагогічної мети можливе при реалізації моделі його розвитку, розробці й виявленні структурних компонентів процесу, що вивчається, в логічному взаємозв’язку і залежності, що дозволяють передбачати й діагностувати результати діяльності з розвитку креативного потенціалу майбутніх

дизайнерів при створенні певних педагогічних умов. Виходячи з досвіду роботи вищих навчальних закладів, свідчить про існування певних, як теоретичних так і практичних напрацювань щодо розкриття креативного потенціалу майбутніх дизайнерів. Проте системно, на основі моделювання з врахуванням усіх елементів та етапів розвитку, проблема підготовки фахівців не вирішувалась.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дає підстави стверджувати, що

сутність поняття “креативний потенціал особистості” у своїх працях досліджували (Л. Балановська, Дж. Гілфорд, С. Каракуліна, В. Копосова, А. Маслоу, О. Матюшкіна, К. Тейлор, Е. Торренс та ін.). Проблему моделювання процесу розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів, розглядали у своїх працях (М. Каган, В. Краєвський, Е. Ткаченко та ін.).

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні підходів до моделювання процесу розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає М. Каган, потенціал особистості виступає як інтегральна цілісність природних і соціальних сил людини, що забезпечує його суб'єкту потребу в самореалізації і саморозвитку, успішність людини в різних видах діяльності в контексті життя в цілому [2].

Дослідник креативності О. Матюшкін у креативності особистості вбачає інтегративну особистісну рису, що виражається у ціннісних та мотиваційних установках людини відносно до творчості [4, 120].

На думку Л. Балановської креативність особистості є характерною рисою індивіда, що визначає міру його можливостей у творчій самореалізації [1, 11].

Із загальнонаукових позицій “моделювання” трактується як відтворення характеристик деякого об'єкту на іншому об'єкті (моделі), спеціально створеному для його вивчення і як процес побудови моделі для предметно організованого наукового пізнання. Початковою основою для моделювання виступає потреба у виділенні, підкресленні тих якостей зразка, які найбільш значимі для вирішення поставлених в дослідженні або діяльності завдань і проблем.

Процес моделювання за В. Краєвським трактується як відображення існуючої педагогічної системи в спеціально створеному об'єкті, як еталон для досягнення мети та як інструмент її досягнення [5].

Моделювання здійснюється поетапно, при цьому виділяються наступні етапи: входження у процес та вибір методологічних підстав для моделювання, якісний опис предмета дослідження; постановка завдань моделювання; конструювання моделі з уточненням залежності між основними елементами досліджуваного об'єкту, визначенням параметрів об'єкту й критеріїв оцінки змін цих параметрів, вибір методик виміру; дослідження валідності моделі у вирішенні поставлених завдань; застосування моделі в педагогічному експерименті; змістовна інтерпретація результатів моделювання [3].

Структурність моделі дозволяє розглянути її як систему, наповнену якісно різними, але взаємозалежними й інтеграційно-взаємодіючими елементами: цільовим, структурно-змістовним, процесуальним, критеріально-оцінним та результативним блоками.

Цільовий блок фіксує вимоги до розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера як до цілісного процесу. Визначення мети педагогічного процесу, що вивчається, базується на принципі діалектичної єдності діяльності, свідомості та особі. **Структурно-змістовний** блок включає опис принципів, дотримання яких регулює розвиток креативного потенціалу майбутнього дизайнера в освітньому процесі, а також наукових підстав розвитку досліджуваної якості та її структурних компонентів. При цьому варто зауважити, що розвиток потенціалу особистості забезпечується дотриманням принципів поєднання й реорганізації природних (що мають відомі межі можливого і неможливого) якостей людини під впливом умов життєдіяльності, компенсації одних властивостей за рахунок інших, індивідуалізації та інтеграції якостей особистості, суперечності особистісних й зовнішніх умов життєдіяльності, моральної опосередкованої системи цінностей особистості. **Процесуальний** блок описуваної моделі включає організаційно-педагогічні умови, засоби й методи розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера. **Критеріально-оцінний** блок моделі розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера включає критерії, показники, методи діагностики й рівні розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера. **Результативний блок** виконує функцію зворотного зв'язку і дозволяє аналізувати інформацію про хід освітнього процесу, коригувати діяльність з розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера [7].

На підставі аналізу методологічних та педагогічних положень про моделювання пропонуємо модель розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера, розроблена на підставі принципів науковості, універсальності, практичної доцільності, доступності, оптимальної інтенсивності (рис. 1.).

Принцип цілепокладання виражається в усвідомленні майбутнім дизайнером доцільності розвитку креативного потенціалу як необхідної особистісно-професійної якості. **Принцип творчої активності** передбачає забезпечення процесу професійної підготовки проблемними проектами й завданнями, вирішення яких супроводжуватиметься пошуком безлічі

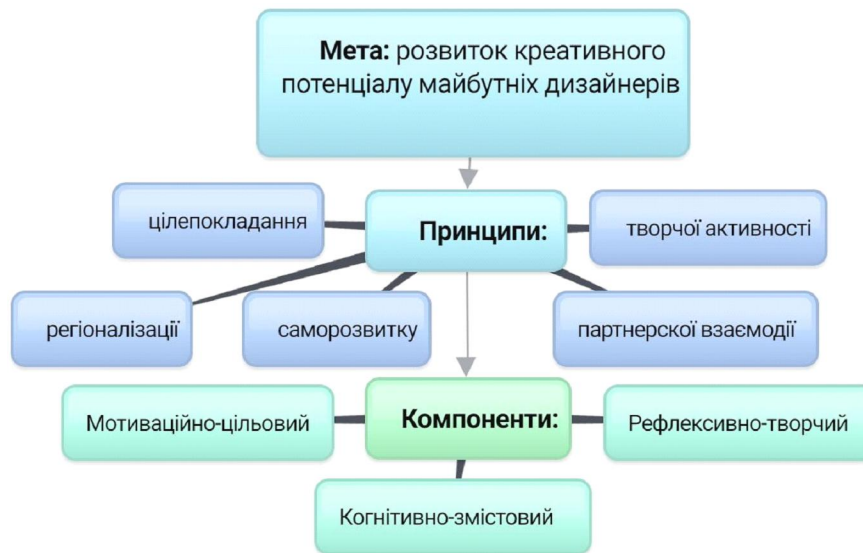

Рис. 1. Модель розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера

оригінальних рішень проблеми (відвідування виставок дизайн-проектів, майстер-класів, конференцій), прагненням до створення якісно нового продукту. **Принцип регіоналізації** передбачає орієнтацію професійної підготовки майбутнього дизайнера на комплексний соціально-економічний розвиток регіону, місцевого ринку праці, запити населення. **Принцип саморозвитку** забезпечує можливість самостійного розвитку креативного потенціалу, використовуючи різноманітні засоби й форми діяльності (робота з науковою й технічною літературою, мережею Internet, самостійне освоєння новітніх технологій й інновацій у програмному забезпеченні, майстер-класи спеціалістів-дизайнерів). **Принцип партнерської взаємодії** пов'язується з орієнтацією освітнього процесу на активізацію пізнавальної діяльності студента й супровід його природного розвитку, забезпечення можливості самопроекування й самоврядування майбутнім дизайнером власного розвитку креативного потенціалу.

Варто зазначити, що до складу мотиваційно-цільового компоненту розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів відносяться: позитивна мотивація до творчої діяльності; усвідомлення себе суб'єктом діяльності; потреба у самоосвіті, саморозвитку й самореалізації у професійній діяльності; усвідомлення та прийняття розвитку креативного потенціалу як професійно значимого; здатність до цілепокладання та вибору засобів реалізації мети, а також використання мети у побудові процесу професійної діяльності; адекватна оцінка власних результатів діяльності.

Когнітивно-змістовий компонент включає наступні складові: наявність базових знань у сфері дизайну; знання засобів, способів дії з конкретними даними; категорій, загальних понять в області проектування й організації діяльності; знання суті й способів дії в області розвитку креативного потенціалу; прогнозування потреб суспільства у дизайн-діяльності, проблематизація, фіксація головної ідеї діяльності (концептуалізація проектної діяльності); варіативне рішення професійних завдань; практична реалізація художнього задуму в об'єкті. Рефлексивно-творчий компонент являє собою здібності об'єктивної самооцінки й корекції поведінки та результатів діяльності, самоаналіз; цілеспрямоване використання свого досвіду в учбово-професійній діяльності; креативна спрямованість діяльності; здатність комбінувати матеріали; оригінальність ідей, свобода асоціацій; здатність до інтеграції знань, досвіду, засобів проектування; використання інновацій у проектній діяльності, прагнення до нового; творча продуктивність.

До організаційно-педагогічних умов розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера слід віднести: насичення змісту спеціальних дисциплін ціннісно-змістовими, проблемно-проективними завданнями, що активізують по компонентний розвиток креативного потенціалу майбутніх дизайнерів; впровадження індивідуальних освітніх маршрутів, що актуалізують суб'єктну позицію майбутніх дизайнерів у навчально-професійній діяльності; використання комплексного навчально-методичного супроводу процесу розвитку креативного потенціалу майбутніх дизайнерів [6].

Зазначимо, що методи та засоби розвитку креативного потенціалу майбутнього дизайнера відображаються у: навчально-методичному, організаційно-технічному, технологічному, інформаційно-технічному забезпеченні, а також методах стимулювання та мотивації.

До основних критеріїв розвитку креативного потенціалу відносимо: спрямованість майбутнього дизайнера на творче рішення професійних завдань, професійну грамотність, інноваційне творче самовираження.

Показники розвитку креативного потенціалу визначаються наступним чином: розуміння суті й соціальної значущості креативного потенціалу в професійній самореалізації; потреба у професійно-особовій самоосвіті й саморозвитку; творча активність; наявність спеціальних теоретичних, конструкторсько-технологічних, проектно-художніх знань; уміння практичної реалізації концептуальної ідеї в проекті; варіативне рішення професійних завдань; оригінальність дизайнерських ідей; здатність до комбінування та інтеграції знань в проектній діяльності; здатність до новоутворень; образна виразність. Методи діагностики включають у себе: анкетування, спостереження, бесіди, опитування, діагностичні завдання, самооцінку, контрольні зрізи.

Висновки. Таким чином, у поняття “модель креативного потенціалу майбутніх дизайнерів” вчені вкладають різний зміст. Більшість розробників цієї проблеми розуміють під моделлю креативного потенціалу фахівців відображення існуючої педагогічної системи у спеціально

створеному об’єкті, як еталон для досягнення мети та як інструмент її досягнення.

1. Балановская Л.А. Креалогия: основные теории: [Креалогия – творческая деятельность человека] / Л.А. Балановская // Креалогия. – 2000. – № 1. – С. 3 – 5.

2. Каган М.С. Человеческая деятельность. Опыт системного анализа / М.С. Каган. – М.: Политиздат, 1974. – 328 с.

3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М.: Политическая литература, 1975. – 304 с.

4. Матюшкин А.М. Мышление. Обучение. Творчество / А.М. Матюшкин. М.: Издательство Московского психологического социального института, 2003. – 720 с.

5. Слостенин В.А. Педагогика профессионального образования: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.П. Белозерцев, А.Д. Гонеев, А.Г. Пашков и др.; под ред. В.А. Слостенина. М.: Издательский центр “Академия”, 2004. – 368 с.

6. Творчий розвиток особистості – одне з найважливіших завдань гуманістичного освітнього процесу / Т.М. Козіна, Р.І. Нікітенко // Наша школа. – 2008. – № 4. – С. 37 – 42.

7. Ткаченко Е.В. Концепция дизайн-образования в современных условиях: вестник учебно-методического объединения по профессионально-педагогическому образованию / Е.В. Ткаченко, С.М. Кожуховская; Вып. 2 (41). – Екатеринбург: Издательство ГОУ ВПО “Российский государственный профессионально-педагогический университет”, 2007. – 295 с.

Стаття надійшла до редакції 22.12.2016

Народні прикмети на 19 січня

“Люди, що прийняли хрещення в день 19 січня – найщасливіші”.

“Якщо Хрещенські морози міцніші, ніж Різдвяні, значить, рік буде урожайним”.

“Якщо на Водохреща ясна і морозна погода, то, за прикметами, літо буде засушливим”.

“Якщо сніг 19 січня йде великими пластівцями, то буде хороший урожай”.

“Відлига в Водохреща – до кінця зими сильних морозів теж не передбачається”.

“Якщо людина народилася у Водохресний день, то він буде щасливий. В якості оберега йому рекомендують носити нефрит”.

“Пасмурна погода і снігопади – до хорошого літа”.

“Якщо опівдні 19 січня хмари стали синіми, значить, можна чекати хорошого урожаю”.

